

VIỆT NAM: ỨNG CỬ GIỮ CHỨC ỦY VIÊN HỘI ĐỒNG BẢO AN LIÊN HIỆP QUỐC

TS. Ngô Tất Tố

*Nguyên Đại sứ đặc mệnh toàn quyền
CHXHCN Việt Nam tại Liên bang Nga*

Lại thêm mấy nước Mỹ Latinh: Cuba, Chi Lê, Vê-nê-zuê-la ủng hộ Việt Nam giữ chức uỷ viên không thường trực Hội đồng Bảo an Liên hiệp quốc (HĐBA LHQ). Tháng 10 năm 2007, Đại hội đồng Liên hợp quốc chính thức bỏ phiếu bầu các uỷ viên không thường trực HĐBA LHQ.

Là người Việt Nam ai lại không phấn khởi, tự hào. Phấn khởi, tự hào vì từ chỗ nước ta không có tên trên bản đồ thế giới, thế giới không biết Việt Nam là ai, ngày nay, Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, đã là một nước độc lập, thống nhất, có chủ quyền và đang đi lên CNXH. Chẳng những thế, chỉ sau khi giải phóng hoàn toàn miền Nam Việt Nam (1975), thống nhất đất nước, giang sơn thu về một mối (1976), Việt Nam đã trở thành thành viên của Liên hợp quốc (LHQ) từ năm 1977.

Liên hợp quốc là một tổ chức quốc tế toàn cầu được lập ra nhằm bảo đảm duy trì một nền hoà bình và trật tự thế giới cho toàn nhân loại. LHQ cũng thúc đẩy việc tăng

cường các quan hệ hữu nghị giữa các quốc gia dân tộc trên cơ sở tôn trọng nguyên tắc bình đẳng về quyền lợi giữa các dân tộc và nguyên tắc dân tộc tự quyết. LHQ cũng là trung tâm điều hoà, phối hợp các nỗ lực của các quốc gia dân tộc vì các mục tiêu chung, là nơi thực hiện sự hợp tác quốc tế thông qua giải quyết các vấn đề quốc tế trên các lĩnh vực kinh tế, văn hoá, xã hội, nhân đạo trên cơ sở tôn trọng nhân quyền và quyền tự do cơ bản cho tất cả mọi người, không phân biệt chủng tộc, màu da, tiếng nói, tôn giáo, tín ngưỡng.

Đứng trong một tổ chức toàn cầu lớn nhất bao gồm 192 nước, một diễn đàn đa phương mà tính đại diện rất lớn, một nơi để bày tỏ quan điểm về nhiều vấn đề của quốc gia và quốc tế liên quan đến những vấn đề toàn cầu, đưa ra các giải pháp và quyết định có quan hệ tới các quốc gia và dân tộc, ai mà lại không tự hào, vinh dự và cảm thấy đây trách nhiệm.

Theo Hiến chương LHQ: LHQ gồm 6 cơ quan chính là Đại hội đồng, Hội đồng Bảo

an, Hội đồng Kinh tế - Xã hội, Hội đồng Thác quản, Toà án Quốc tế và Ban Thư ký¹. Trong 6 cơ quan chính này thì Đại hội đồng và Hội đồng bảo an có vai trò to lớn và có quyền lực nhất định. Tuy nhiên **Đại hội đồng** một năm chỉ hoạt động mấy tháng (từ tháng 9 đến tháng 12 hàng năm) và quyền lực vừa phải (chỉ đưa ra các khuyến nghị mà không có tính chất cưỡng chế bắt buộc hoặc có các chế tài), còn **Hội đồng Bảo an** (HĐBA) hoạt động quanh năm và là cơ quan có quyền lực cao hơn, mạnh hơn, vì HĐBA đưa ra các quyết định có tính chất cưỡng chế, bắt buộc mà "các nước thành viên LHQ đồng ý phục tùng và làm tròn những quyết nghị của HĐBA"².

Nước Việt Nam ta đã là thành viên của Đại hội đồng LHQ từ năm 1977, đã từng được bầu là Phó chủ tịch Hội đồng Kinh tế - Xã hội, năm nay lại được các nước châu Á nhất trí đề cử vào chức uỷ viên không thường trực HĐBA. Đương nhiên chúng ta còn phải chờ đến tháng 10/2007 là tháng Đại hội đồng bầu các thành viên không thường trực của HĐBA LHQ khoá 2008-2009. Chúng ta cần hiểu thêm về HĐBA LHQ.

Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc gồm 15 thành viên của LHQ. Trung Quốc, Liên Xô (nay là Liên bang Nga), Mỹ, Pháp, Anh là những nước uỷ viên thường trực của HĐBA. Mười nước khác là những nước uỷ viên

không thường trực của HĐBA. Những uỷ viên không thường trực được bầu ra với nhiệm kỳ 2 năm, được chia theo khu vực địa lý, có chú ý tới sự đóng góp của các nước thành viên LHQ vào việc duy trì hoà bình và an ninh quốc tế và mức độ thực hiện các mục tiêu khác của LHQ.

Cho đến năm 2006, 10 nước uỷ viên không thường trực của HĐBA LHQ được phân bổ như sau cho nhiệm kỳ 2 năm 2006-2007:

Khu vực Tây Âu: Bỉ và Italia.

Khu vực châu Phi: Công Gô, Nam Phi, Ghana.

Khu vực Mỹ Latinh- Caribê: Peru, Panama.

Khu vực Đông Âu: Slovakia.

Khu vực châu Á: Indonexia.

Khu vực Ả rập: Quatar.

Đương nhiên những nước này cũng phải do tất cả các thành viên LHQ bầu ra. Năm nay Đại Hội Đồng lại bầu ra uỷ viên không thường trực khác cho nhiệm kỳ 2 năm là 2008-2009 trong đó có Việt Nam ta ứng cử.

Việt Nam ứng cử vào chức danh uỷ viên không thường trực HĐBA LHQ vì chúng ta muốn tiếp tục thực hiện quá trình hội nhập sâu hơn nữa vào thế giới nhằm cùng với cộng đồng quốc tế giải quyết những vấn đề liên quan tới toàn cầu. Hơn nữa vì HĐBA có vai trò rất quan trọng, là cơ quan có quyền lực,

¹ Hiến chương Liên hợp quốc trong sách các tổ chức quốc tế Việt Nam, trang 419.

² Hiến chương Liên hợp quốc (điều 25).

nếu Việt Nam là uỷ viên không thường trực HĐBA, vị thế của Việt Nam trên trường quốc tế, trong quan hệ với các nước lớn và các nước bạn bè sẽ tăng lên rất nhiều, sẽ có vinh dự lớn cùng ngồi với các nước lớn giải quyết các vấn đề của thế giới. Tổng thư ký LHQ Ban Ki Mun đánh giá cao việc Việt Nam luôn đi đầu trong việc thực hiện tuyên bố thiên niên kỷ³, trở thành tấm gương cho nhiều nước noi theo. Chúng ta cũng sẽ có cơ hội để thúc đẩy việc thực hiện lợi ích quốc gia của ta trên trường quốc tế nếu trở thành uỷ viên HĐBA LHQ, vì thế nhiều nước không những đã ứng cử mà còn ứng cử nhiều lần mặc dù cuộc vận động để trúng cử rất tốn kém.

Trên thế giới có hơn 200 nước thì 109 nước đã từng một lần làm uỷ viên không thường trực HĐBA. Ở châu Á có 54 nước thì 37 nước đã từng là uỷ viên HĐBA LHQ; Không những thế có những nước nhiều lần được bầu giữ chức này như Nhật Bản: 18 lần; Ấn Độ, Pakistan: 12 lần. Riêng trong Asean: Các nước Singapore 2 lần; Indonexia 4 lần; Malaixia 5 lần và Philippin 6 lần giữ chức Uỷ viên HĐBA LHQ. Còn Việt Nam, Mianma, Campuchia, Lào chưa bao giờ được bầu là uỷ viên HĐBA LHQ.

Sớm nhận thức được tầm quan trọng của vấn đề ứng cử vào chức uỷ viên HĐBA LHQ, ngay từ năm 1997 tức là 20 năm sau khi gia nhập LHQ, chúng ta đã chính thức đăng ký

ứng cử vào chức vụ này và hiện nay các nước đã đăng ký kín chỗ đến năm 2037.

Đăng ký ứng cử là một việc, còn việc được bầu không lại là một việc khác. Cơ chế bầu uỷ viên HĐBA LHQ đơn giản nhưng cũng phức tạp nếu như tại vòng đầu không đạt đủ số phiếu tán thành.

Theo quy chế của HĐBA LHQ: Một nước muốn trở thành thành viên của HĐBA phải được tất cả các nước thành viên của HĐBA bầu và phải đạt 2/3 số phiếu bầu mới coi là trúng cử. Như vậy với 192 nước thành viên của Đại hội đồng, muốn trúng cử ta phải được 128 nước bỏ phiếu tán thành.

Ngày 27/10/2006, nhóm các nước châu Á gồm 54 nước đã nhất trí giới thiệu Việt Nam ứng cử vào chức uỷ viên không thường trực HĐBA vì họ thấy rõ vai trò và vị trí của Việt Nam trong những năm qua tăng lên rất nhiều, Việt Nam đã có những đóng góp lớn vào công việc chung trên trường quốc tế cũng như trong các tổ chức quốc tế và ở khu vực, bạn bè đánh giá cao những thành tựu của Việt Nam trong sự nghiệp đổi mới, trong sự nghiệp xây dựng đất nước và đóng góp vào việc cải tổ LHQ. Tổng thư ký LHQ hoan nghênh Việt Nam đã thực hiện sáng kiến “Một Liên hợp quốc” và tin tưởng rằng Việt Nam sẽ trở thành hình mẫu thành công trong việc thực hiện sáng kiến này. Nếu như không có nước nào ở châu Á ra cạnh tranh với ta thì chỉ ít chúng ta còn phải vận động 74 nước nữa. Nhìn lại cuộc bỏ phiếu năm 2006 bầu 5

³ Báo Nhân dân ngày 21-6-2007.

nước uỷ viên HĐBA khu vực châu Phi, châu Á, Tây Âu và nhóm khác cũng tương đối thuận lợi, duy chỉ có bầu cho khu vực Mỹ Latinh - Caribê là khá phức tạp vì có 2 nước tranh cử là Guatemala và Venezuela. Trải qua 36 vòng bỏ phiếu trong 6 ngày, không nước nào đạt được số phiếu theo quy định (128 phiếu) và ngày thứ bảy hai nước phải rút lại để đưa Panama vào ứng cử và kết quả Panama đã đạt được 164 phiếu tán thành và là lần thứ năm Panama được bầu làm uỷ viên không thường trực HĐBA LHQ (4 lần trước là vào năm 1958-1959; 1972-1973; 1976-1977; 1981-1982). Trong lịch sử của HĐBA, cuộc bầu cử ghế uỷ viên không thường trực HĐBA năm 2006 có thể coi là cuộc bầu cử dài thứ ba. (Cuộc bỏ phiếu dài thứ nhất là cuộc bỏ phiếu bầu giữa Cuba và Colombia phải mất 3 tháng và qua 155 vòng bỏ phiếu, cả Cuba và Colombia đều không trúng, kết quả phải đưa Mexico ứng cử và Mexico đã trúng cử như một giải pháp thoả hiệp. Cuộc bỏ phiếu dài thứ hai là vào năm 1960-1961, phải qua 52 vòng bỏ phiếu giữa Ba Lan và Thổ Nhĩ Kỳ. Cả hai đều không đạt và phải xử lý bằng cách mỗi nước làm một năm).

Chúng ta tràn đầy hy vọng vì sau 30 năm tham gia Liên hợp quốc và hoạt động trên các diễn đàn ngoại giao đa phương, trong các tổ chức quốc tế và khu vực, chúng ta đã tích lũy được nhiều kinh nghiệm trong việc xử lý các vấn đề toàn cầu, những vấn đề ở các hội nghị quốc tế lớn phức tạp, tế nhị và nhạy cảm hơn nữa. Đội ngũ cán bộ của chúng ta ở

diễn đàn ngoại giao đa phương đã trưởng thành và được rèn luyện, lại được sự chỉ đạo sát sao của các đồng chí lãnh đạo, chắc chắn Việt Nam sẽ hoàn thành được sứ mạng cao cả mà bạn bè và nhân dân thế giới giao phó. Trong cuộc hội kiến với Tổng thư ký Liên hiệp quốc Ban Ki Mun tại trụ sở Liên hiệp quốc ngày 20/6/2007, Chủ tịch nước Nguyễn Minh Triết khi đề cập đến việc Việt Nam ứng cử uỷ viên không thường trực Hội đồng bảo an Liên hiệp quốc 2008-2009 đã khẳng định: Việt Nam sẽ nỗ lực hết mình để hoàn thành trọng trách này nếu trúng cử⁴. Các nhà ngoại giao Việt Nam ở Liên hợp quốc và ở trong nước đang theo dõi sát sao sự phát triển của tình hình và đang ráo riết vận động

Nếu năm 2007, Việt Nam được bầu vào chức vụ này có nghĩa là 30 năm sau khi tham gia LHQ (1977) chúng ta mới trở thành uỷ viên không thường trực của HĐBA LHQ. Thật là một chặng đường phấn đấu khá dài.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Các tổ chức quốc tế và Việt Nam. Nxb Chính trị quốc gia, 2005.
2. Báo Nhân dân ngày 21/6/2007.
3. UN Security Council.
4. UN Security Council vote 2006.

⁴ Báo Nhân dân ngày 21/6/2007 trang 4.